

לכבוד
רו"ח מתניהו אנגלמן
מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור
נשלח באמצעות מערכת פניות באתר מבקר המדינה

שלום רב,

הנדון: ירי במאות תנינים ביהודה ושומרון על ידי רשויות המדינה – בקשה לבדיקה נוספת

1. **בשבוע שעבר, ב-2.12.2025, קיבלנו תגובת המדינה לפנייתנו בעניין ירי מאות תנינים בחווה סמוכה לפצאל.** בתגובה זו הודיעה המדינה כי הפעולה בוצעה **בסמכות הרשויות**, לאחר ש"שוקלו כל החלופות", וכי אין מקום לפתיחת חקירה נוספת או בירורים נוספים. עוד צוין כי ההמתה נעשתה בהתאם להיתר הצייד ולפרוטוקולים בינלאומיים, כדי לצמצם את סבלם של התנינים ולהגן על הציבור, ושהאירוע מוגדר כייחודי וקיצוני.
2. מזכיר כי **תניני היאור הם חיות מוגנות בישראל** ומוגדרים גם כחיות בר מוגנת לפי החוק להגנת חיות הבר, תשט"ו-1955. בנוסף מוגדרים התנינים גם כמין בסכנת הכחדה לפי אמנת CITES העוסקת בסחר בינלאומי בחיות בר, אמנה שישראל חברה בה. כל התנהלות שנוגעת להמתתם חייבת להיעשות תוך שמירה מירבית על חייהם ורווחתם.
3. מכתבן של הרשויות מעלה, עם כל הכבוד, מספר נקודות מהותיות שלא נותחו באופן ציבורי או שקוף, ובפרט:

- **הדיווחים על אודות פעולת ההמתה בהחווה מצביעים על פעולה שאינה תואמת סטנדרטים של המתת חסד:** חלק מהתנינים נותרו בחיים במשך זמן מה ומתו באיטיות, חלקם הומתו באמצעות כף טרקטור, וחלק באמצעות שיטות מכניות אכזריות אחרות. לא נראה שבפועל נעשה ניסיון ממשי לצמצם את סבל בעלי החיים, בניגוד לטענות הרשויות.
- **לא ברור אילו פעולות בוצעו קודם להחלטה על המתה גורפת.** האם נקבעו לבעל החווה תוכניות לביצוע שלא עמד בהן? האם נשקלו חלופות להחזקת התנינים חלף הריגתם? האם נשקלו פעולות לשיפור מצב הרווחה שלהם?, בחוות דעת של רשות הטבע והגנים ומשרד החקלאות נכתב כי הגם שאותרו במקום תנינים פגועים, תנינים רבים היו במצב בריאותי טוב ואף שמנים. הסתמכות הרשויות על טיעונים של רווחת בעלי החיים כשהפעולה שנבחרה היא המתה גורפת, גם לבעלי החיים שהיו במצב טוב, צורמת. ביחס לתנאי ההחזקה במקום (בעיקר איכות מים, מרחב ומזון) ברי כי אין לקבל טענה של המתת חסד במקום שבו ניתן לשפר את תנאי ההחזקה חלף המתה.
- **חופש מידע - עד היום, ארבעה חודשים לאחר הגשת בקשות חופש מידע למנהל האזרחי ולרשות הטבע והגנים לא ניתן מענה לבקשות וזאת בניגוד לחוק.** בתשובות שקיבלנו כמענה לפניית ארגוני בעלי חיים המבקשים לקיים בדיקה של נושא זה המצוי במחלוקת ציבורית גדולה ציינו הרשויות כי הן אינן מתכוונות לחקור את הנושא. העדר המענה על בקשות חופש המידע והעדר הנכונות לקיים בדיקה פנימית מעלה חשש כבד לגבי אופן שמירת המידע וקבלת החלטות בארגונים אלו. טיעוני הרשויות שאינם קוהרנטיים (למשל, טיעון חדש שהועלה בעניין חשש ביטחוני לא מבוסס אחרי ארבעה חודשים, וכן למשל, טיעון להמתת חסד של כל בעלי החיים כאשר בחוות הדעת צוין כי רבים מהתנינים בריאים מאוד) מצביעים על ליקויים באופן קבלת ההחלטות ומעלים חשש כבד לבעלי חיים המוחזקים כיום תחת פיקוח וסמכות של רשויות אלו. גם נראה כי הביצוע לא תאם להיתר באופן הרמטי שכן תנין נוסף הומת מחוץ לטווח תוקף היתר ההמתה ולארגונים או לתקשורת לא הוצג היתר נוסף שאפשר מעשה כזה.
- **אין עדות לכך שנבדקו אמצעים חלופיים שאינם כוללים המתה,** למרות שהדין הישראלי מחייב למצות כל חלופה קיימת טרם המתת בעלי חיים (ראו בג"צ 6446/96 העמותה למען החתול נ' עיריית ערד, 3.2.1998).
- **טרם האירוע, עקב חשש של בעל החווה, פנו נציגי הארגונים למנהל האזרחי וביקשו לדעת האם יש כוונה לפגוע בתנינים.** התשובה שהתקבלה מטעם דובר המנהל האזרחי שללה

אפשרות כזאת מכל וכל. נראה כי הרשויות, חלף ניסיון למצוא פתרונות, הסתירו את הפעולה **הן מבעלי החווה והן מארגוני זכויות בעלי חיים שניסו לסייע**. נציגי הרשויות הגיעו בשעת לילה על פי הדיווחים מצויידיים בצו שטח צבאי סגור ונשקים ומשך שעות ארוכות סגרו על החווה וירו אחד אחד במאות בעלי חיים שהוחזקו מאחורי גדר. החזקתם של תנינים במקומות אחרים בישראל מעידה כאלף עדים על האפשרויות הרבות שהיו לנטרל את הסיכון הנטען שייתכן שנבע מהם.

4. האירוע המתואר אינו אירוע רגיל. מדובר במקרה חריג בהיקפו, בדרך ביצועו ובהשלכותיו על בעלי החיים, ובנוסף לכך הוא מגלה את אופן התקשורת וההתנהלות בין הרשויות לבין עצמן ובין לבן הציבור, התנהלות שלדעתנו הביאה להחלטה קיצונית ולמעשה אליים וקטסטרופלי. המקרה יצר זעזוע רב בקרב הציבור הישראלי ואף פורסם גם מחוץ לגבולות המדינה והוא מעלה חשש כבד לאופן קבלת ההחלטות ברשויות האמונות על הגנה על בעלי חיים וגם על ביטחון הציבור. להתרשמותנו הרג בעלי חיים הפך לפיתרון הראשון במעלה בידי רשויות האמונות על הגנתם, תוך ויתור על בחינת חלופות מעמיקה, רצינית ונחושה, תוך שילובנו ארגוני החברה האזרחית, שיש ביכולתנו לתרום ולסייע בנושא. נבקש כי נושא זה יבחן על ידך בכדי למנוע הרג נוסף בעתיד.

5. לאור האמור לעיל, אנו פונים אליך כעת בבקשה לעשות שימוש בסמכות הנתונה לך על פי חוק ולקיים בדיקה בעניין אופן הטיפול של הרשויות המעורבות בטיפול בחוות התנינים:

○ המנהל האזרחי

○ רט"ג

○ משרד החקלאות

6. נשמח להעביר למשרד מבקר המדינה את כל החומרים שברשותנו בנושא, על מנת לסייע בבדיקה מעמיקה ומקיפה.

בברכה,

מנהלי ארגונים למען בעלי חיים:

ירון לפידות, מנכ"ל חופש לבעלי חיים

מאיה סיגל, מנכ"לית מעברים בטוחים לחיות בר

עו"ד אהוד פלג ועו"ד ליאור חריש, יו"ר משותפים של פורום עורכי דין ישראלים להגנת בעלי החיים

יובל חיורוני, מנהל המטה לקידום טבעונות בצה"ל

עדית רומנו ומיטל בן ארי, מייסדות ומנכ"ליות שותפות של חוות החופש

ד"ר איתי רופמן, מנכ"ל משותף, מכון ג'יין גודול ישראל, חוקר\מרצה בכיר, המכללה האקדמית עמק יזרעאל

שרון כהן, מנכ"לית ומייסדת חוות להתחיל מחדש

מיכל זייצוב - רז, זואולוגית ואקולוגית, שומרי חולות ראשל"צ

שחר דיין, מנכ"ל אנימלס

אביהוא שרווד, מייסד עמותת למען חיות הבר

יעל ארקין, מנכ"לית תנו לחיות לחיות